

PREVENTIVNÍ

PROGRAM

PRO

ŠKOLNÍ ROK

2024 - 2025

Obsah:

- 1. Úvod**
- 2. Charakteristika školy a její vnitřní zdroje**
- 3. Vnější zdroje školy**
- 4. Monitoring**
- 5. Cíle**
- 6. Vytváření souboru aktivit pro jednotlivé cílové skupiny**
- 7. Plány roku 2024 – 2025**
- 8. Specifická všeobecná prevence pro žáky ve výuce, která je součástí ŠVP**
- 9. Oblasti PP**
 - 9.1 Školní program proti šikanování
 - 9.2 Kyberšikana
 - 9.3 Záškoláctví
 - 9.4 Užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret
 - 9.5 Nález a požití alkoholu
 - 9.6 Omamné a psychotropní látky
 - 9.7 Krádež, vandalismus
 - 9.8 Poruchy příjmu potravy
 - 9.9 Psychická krize/duševní onemocnění žáka
 - 9.10 Školní neúspěšnost
 - 9.11 Problémový žák
 - 9.12 Sebevražedné chování
 - 9.13 Úmrtí ve škole (v rodině)
- 10. Krizový plán**
 - 10.1 Školní program proti šikanování
 - 10.2 Kyberšikana
 - 10.3 Záškoláctví
 - 10.4 Užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret
 - 10.5 Nález a požití alkoholu
 - 10.6 Omamné a psychotropní látky
 - 10.7 Krádež, vandalismus
 - 10.8 Poruchy příjmu potravy
 - 10.9 Psychická krize/duševní onemocnění žáka
 - 10.10 Školní neúspěšnost
 - 10.11 Problémový žák
 - 10.12 Sebevražedné chování
 - 10.13 Úmrtí ve škole (v rodině)

1. Úvod

Minimální preventivní program je dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Jeho součástí jsou též konkrétní intervence pomáhající žákům osvojit si takové znalosti, dovednosti a kompetence, které efektivně snižují riziko výskytu rizikového chování. Cílovou skupinou jsou všichni žáci 1. - 9. ročníku.

Minimální preventivní program má pomoci vytvořit ve škole podnětné prostředí pro výchovu a směřování žáků ke zdravému životnímu stylu a tím napomáhat eliminovat škodlivé jevy současné společnosti, jakými jsou závislosti fyzické i psychické, nezdravé mezilidské vztahy, a v neposlední řadě pomáhat v oblasti prevence vzniku psychických poruch vznikajících na základě působení výše uvedených jevů.

2. Charakteristika školy a její vnitřní zdroje

Naše škola byla otevřena 1. září 1985. Rozhodnutím Zastupitelstva města Žatce č. 37/03 z 30. 1. 2003 byla dnem 1. 1. 2003 k naší škole přičleněna Speciální základní škola při Nemocnici Žatec. Od 1. 3. 2006 byl upraven název školy na Základní škola a Mateřská škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny. Od 1. 9. 2019 došlo rozhodnutím zastupitelstva k odloučení Speciální základní školy a název naší školy je opět Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny.

Jedná se o úplnou městskou sídlištní školu v Ústeckém kraji. Školu tvoří sedm pavilonů, které jsou propojeny krytými spojovacími chodbami. Součástí školy je pozemek o výměře 2000 m². Na pozemku jsou vybudovány dva studené a jeden vytápěný skleník. Škola nabízí kvalitní sportovní zázemí: bazén, dvě prostorné tělocvičny, posilovnu, travnaté a asfaltové hřiště. Součástí areálu je také školní jídelna a služební byt školníka.

Naši školu navštěvuje 519 žáků. První stupeň tvoří 13 tříd (287 žáků) a druhý stupeň 11 tříd (232 žáků). Pedagogický sbor čítá 51 pedagogických pracovníků, z toho 1. stupeň – 13 učitelů a šest asistentek pedagoga, 2. stupeň – 17 učitelů a sedm asistentek pedagoga, dvě zástupkyně školy (pro nižší a pro vyšší stupeň), ředitel školy a dále školní družina – pět vychovatelek.

Školní družinu tvoří pět oddělení, družina je umístěna v pavilonu MVD a má pro svou činnost vyčleněno celkem osm místností.

Ve škole se nachází dvě žákovské a jedna metodická knihovna, 43 učeben, z toho 11 odborných (dvě OU výpočetní techniky, jedna anglického jazyka, OU hudební výchovy, výtvarné výchovy, fyziky, chemie, přírodopisu, pracovního vyučování a speciální přípravy dívek).

Škola má zřízeno **školní poradenské pracoviště**, které tvoří ředitel školy, výchovná poradkyně, metodici prevence pro 1. a 2. stupeň a speciální pedagog. Všichni členové se scházejí jednou měsíčně, v případě potřeby i častěji. Od února 2019 je škola členem ČAŠMP.

Kontakty na členy týmu:

ředitel školy:	Mgr. Martin Hnízdil	reditel.jih@email.cz
výchovná poradkyně:	Mgr. Renata Hnízdilová	maja.hnizdilova@seznam.cz
metodik prevence:	Mgr. Lada Frýbová Mgr. Eva Vávrová	frylad@seznam.cz ejvavrova@gmail.com

Speciální pedagog:

Mgr. Lucie Bryndová

lucie.bryndova@seznam.cz

V souladu s vyhláškou č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., poskytuje naše škola poradenské služby zaměřené na:

- prevenci školní neúspěšnosti
- primární prevenci sociálně patologických jevů
- kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k
- vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění
- odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími
- potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním
- znevýhodněním
- péčí o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků
- průběžnou a dlouhodobou péčí o žáky s výchovnými či výukovými obtížemi a
- vytváření předpokladů pro jejich snižování.

Tyto poradenské služby jsou zajišťovány především výchovnou poradkyní a školními metodiky prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Škola také úzce spolupracuje s odbornými pracovišti pedagogicko-psychologických poraden a speciálně-pedagogických center, dále také se středisky výchovné péče.

Škola nabízí volnočasové aktivity: kroužky: anglický jazyk 2x, zdravotvěda, 3D tisk, šachový kroužek, kroužek Šikula, doučování 2x, počítače, výtvarný kroužek; sportovní kroužky: plavání 10x, sportovní hry, florbal, turistický 2x.

Škola je současně zapojena do projektů EU – Šablony IV.

I v letošním školním roce budou učitelé organizovat třídní výlety. Žáci budou navštěvovat divadlo, výstavy, muzea, jezdit na exkurze. Jako každý rok budou i letos pořádány lyžařské kurzy a ozdravné pobyty. V rámci výuky bezpečnosti a ochrany zdraví by měla probíhat výuka dopravní výchovy a projekty s tematikou ochrany životního prostředí (Recyklohraní).

Na 2. stupni pracuje žakovský parlament. Schází se pravidelně dvakrát ročně. Žáci mají možnost vyjádřit svá přání a připomínky.

Riziková prostředí ve škole představují šatny (i u TV), sprchy, WC, rozlehlé chodby, prostor před hlavním vchodem a před východem ze školní jídelny, venkovní hřiště a atrium, přes které žáci přecházejí po cestě od šaten do školní jídelny. Mezi jiné rizikové faktory patří i některé děti ze sociálně slabých rodin a rodin romského etnika. Jejich chování způsobuje problémy v hodinách i o přestávkách ve třídách i v dalších prostorách školy.

Mezi vnitřní informační zdroje patří webové stránky školy, kontakty na školní pedagogické pracoviště, školní rozhlas, nástěnky a schránka důvěry.

3. Vnější zdroje školy

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MŠMT – 21149/2016
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- MŠMT č. j.: 21291/2010-28) - Poruchy příjmu potravy
- Metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) - Psychická krize/duševní onemocnění žáka
 - webové stránky MŠMT, web prevence-info.cz, webdrogy-info.cz, web odrogach.cz
 - poradenský metodik prevence při PPP
 - krajský školský koordinátor prevence
 - internetové poradenství pro ŠMP, např. jsme členi ČASMP
 - protidrogový koordinátor a manažer prevence kriminality
 - střediska výchovné péče
 - kurátoři pro děti a mládež
 - OSPOD
 - Policie ČR (Odbor informační kriminality)
 - Městská policie Žatec
 - pediatři, praktičtí lékaři, gynekolog
 - klinický psycholog a psychiatr
 - vzdělávací programy pro ŠMP a ostatní pedagogické pracovníky
 - volnočasové aktivity v regionu
 - HZS Žatec
 - Záchranáři Žatec

4. Monitoring

Nárůst různých rizikových jevů se stal celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Uskutečňování primární prevence má v době základní školní docházky poskytnout žákům i jejich zákonným zástupcům co nejvíce informací o jednotlivých rizikových jevech. Je důležité otevřeně hovořit o všem, co žáky i rodiče zajímá, trápí a poskytnout jim potřebnou pomoc. Je potřeba přitáhnout pozornost a účast rodičů pořádáním různých školních akcí.

Práce třídního učitele

- buduje vzájemný vztah důvěry se žáky
- tvoří společně se žáky vnitřní pravidla třídy v souladu se školním řádem a důsledně
- dbá na jejich dodržování
- podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- spolupracuje se zákonnými zástupci žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí
- spolupracuje se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a ostatními členy pedagogického sboru
- podílí se na realizaci PP a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- při řešení problémů postupuje přesně podle krizového plánu školy
- veškerá jednání s rodiči (telefonická, pozvání do školy, výchovné komise)
- zapíše do svých poznámek a v případě problému informuje metodika prevence

Ostatní vyučující a pracovníci školy

- spolupracují s třídním učitelem, výchovným poradcem a metodikem prevence
- podílí se na pozorování tříd a odhalování případných forem rizikového chování
- spolupracují v metodických sdruženích
- veškerá jednání s rodiči zapíší do svých poznámek a v případě problému informují metodika prevence

Ředitel školy

- vytváří podmínky pro předcházení rizikovému chování žáků
- schvaluje a kontroluje realizaci primárních aktivit
- řeší společně s výchovnou poradkyní, metodiky prevence a pedagogy případné problémy

Spolupráce s rodiči

- v rámci třídních schůzek se seznámí s PP, krizovým plánem školy a možnostmi spolupráce s třídními učiteli, výchovnými poradkyněmi a metodiky prevence (konzultační hodiny, kontakty, webové stránky školy)
- seznámí se s postupem školy v případě řešení výchovných problémů

5. Cíle

Dlouhodobé cíle

- mají vést k pozitivní změně klimatu školy, k minimalizaci kázeňských a rizikových jevů chování ve škole i mimo ni:
- rozvíjení spolupráce mezi žáky 1. a 2. stupně
- zvyšovat povědomí o wellbeingu (duševní zdraví)

PP se snaží předcházet těmto rizikovým jevům:

- násilí a šikanování, kyberšikana
- zvyšování právního povědomí (sdílení nevhodných videí, fotek – trestné)
- záškoláctví
- vandalismus, kriminalita
- užívání návykových látek
- sebepoškozování
- poruchy příjmu potravy
- rasismus, xenofobie
- netolismus a gambling
- divácké násilí
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- sekty a sociálně patologická náboženská hnutí
- syndrom týraných a zneužívaných dětí
- duševní onemocnění

Krátkodobé cíle

- vytvoření strategie na ochranu měkkých cílů
- vytvoření programu pro adaptační kurz 1. a 6. tříd
- pracovat na lepších vztazích mezi žáky
- zaměřit se více na žáky 1. stupně
- podporovat výchovu ke zdravému životnímu stylu
- zlepšovat informovanost žáků v oblasti sociálně patologických jevů, možnosti obrany a vyhledání pomoci, organizace besed, divadel a dalších preventivních aktivit pro žáky školy
- zvyšování právního povědomí (sdílení nevhodných videí, fotek – trestné)
- zapojit celý pedagogický sbor do systému prevence
- realizace třídnických hodin 1x za měsíc
- zlepšovat spolupráci s rodiči
- vytvářet zázemí k trávení volného času v prostorách školy
- podporovat vlastní aktivitu žáků a rozvoj sociálně komunikativních dovedností

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjihwz.cz, datová schránka: hws6utu

- doporučit třídním učitelům zavedení schránek důvěry ve třídě
- vést učitele k včasnému řešení výchovných problémů, aby chom předcházeli zbytečným kázeňským opatřením
- zvyšovat příznivé klima ve třídách kolektivech formou organizování výletů, exkurzí, ŠvP, projektových dnů, sportovních akcí
- podporovat účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- zvyšování spolupráce mezi žáky 1. a 2. stupně
- duševní zdraví

6. Vytváření souboru aktivit pro jednotlivé cílové skupiny

Cílová skupina – žáci

zodpovědnost – všichni učitelé, výchovná poradkyně, metodici prevence, vedení školy

- vychovávat k odpovědnosti za zdraví své i ostatních, vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování (všichni žáci jsou na začátku roku informováni o svých právech a povinnostech týkajících se bezpečnosti ve škole a jsou poučeni o tom, jaký je postup při jejich porušování – školní řád)
- zvyšovat právní povědomí (spolupráce s Policií ČR, městskou policií, návštěvy soudu)
- vyhledávat kvalitní preventivní programy (projekty), nejlépe dlouhodobé a certifikované
- spolupracovat s dalšími subjekty poskytujícími pomoc v prevenci (projekty, besedy, přednášky)
- rozvíjet příznivé klima ve třídách prostřednictvím třídnických hodin, výletů, exkurzí, sportovních akcí atd.
- nabízet volnočasové aktivity školní i mimoškolní
- podat žákům informace o důležitých telefonních číslech a kontaktních adresách pro případ nouze (nástěnka na chodbě)
- zajistit pedagogický dohled nad žáky o přestávkách

Cílová skupina – všichni učitelé

zodpovědnost – metodik prevence

- seznamuje pedagogické i nepedagogické pracovníky školy s preventivním programem
- podává informace z oblasti prevence
- odborně a metodicky pomáhá ostatním pedagogům
- spolupracuje s okresním metodikem a krajským koordinátorem prevence
- účastní se dalších školení v oblasti prevence
- shromažďuje veškeré informace o rizikových formách chování, rozhovorech s rodiči, navržených opatřeních, probíhajících projektech, besedách apod.

Cílová skupina – učitelé, rodiče, metodik prevence

zodpovědnost – ředitel školy a školní poradenský tým

- vytváří podmínky pro realizaci prevence
- spolupodílí se na tvorbě PP
- zodpovídá za vzdělání metodika prevence
- pravidelně vyhodnocuje PP (výroční zpráva)
- zařazuje danou tematiku do školního řádu, včetně výchovných opatření
- umožňuje mimoškolní aktivity dětí (kroužky)
- umožňuje spolupráci s partnery prevence (PČR, MěP, lékaři, rodiče, okresní metodik prevence apod.)

7. Plány roku 2024/2025

- seznámit v září důsledně žáky se školním řádem a provozem odborných učeben, postupy školy při řešení výchovných problémů žáků, PP i krizovým plánem
- stanovit pravidla chování ve třídách (žáci + třídní učitel) a vyvěsit je ve třídě
- zorganizovat v září úvodní třídní schůzky v 1. a v 6. třídách, předat rodičům informace o prevenci ve škole, seznámit je se signály šikany a postupy školy při řešení výchovných problémů žáků (školní řád, PP, krizový plán)
- organizovat především v 1. a v 6. třídách stmelovací aktivity (nové kolektivy)
- seznámit rodiče a žáky s webovou stránkou www.nntb.cz
- zaznamenávat důsledně rizikové chování žáků
- zapojit se do projektu Mléko do škol a Ovoce do škol
- zapojit se opět do akce Česko zpívá koledy a zorganizovat Vánoční jarmark
- připravit Den otevřených dveří spolu s Velikonočním jarmarkem
- svolávat žákovský parlament, zaktivizovat žáky
- v každé třídě nižšího stupně zřídit krabičku důvěry
- připravit se na pravidelné konání třídnických hodin
- organizovat akce s Policií ČR
- organizovat akce s Městskou policií Žatec
- organizovat akce s HZS Žatec
- proškolení metodiček prevence v oblasti ochrany člověka za běžných a mimořádných událostí
- pokračovat ve spolupráci s městskou policií v projektu Kontík a Třídílek (3. třídy)
- pokračovat v Recyklohraní (celá škola)
- pokračovat ve výuce dopravní výchovy ve 3., 4. a 5. třídách
- organizovat přírodovědné akce k environmentální výchově
- účast celé školy na akci Centra Locika „Bubnovačka“ v rámci Týdne za dětství bez násilí
- účast celé školy v programu Hrdinové FAST a Hobit
- rozvíjet spolupráci s Českým červeným křížem (Centrum pro pomoc uprchlíkům)
- projektový den „Poznávání Žatce“ – spolupráce žáků 9. tříd s žáky 1. stupně
- Mikulášská nadílka realizovaná žáky 9. tříd pro žáky nižšího stupně

8. Specifická všeobecná prevence pro žáky ve výuce, která je součástí Školního vzdělávacího programu

Preventivní aktivity provádí vždy vyučující, který má tento předmět v úvazku podle učebního plánu.

Prvouka: vhodné chování ve škole a ve společnosti, pravidla slušného chování, postavení v rodině, vztahy v rodině a její funkce, komunikace, mezilidské vztahy, chování k cizím lidem, volný čas, režim dne, péče o zdraví, krizové situace, přivolání pomoci, dopravní výchova

Přírodověda: základy rodinné a sexuální výchovy, sexuální zneužívání, prevence zneužívání návykových látek, osobní bezpečí, linka důvěry

Přírodopis: houby a zásady sběru, jedovaté rostliny, nebezpečné organismy, ochrana zdraví, zásady první pomoci, zdraví a nemoc, hygiena, kouření, alkohol, drogy, léky, pohlavní choroby, civilizační choroby, zdravý životní styl

Tělesná výchova: využití volného času, mezilidské vztahy, seberealizace, sebepoznávání, řešení problémů, rozhodovací schopnosti, spolupráce, hra fair play, dopravní výchova

Český jazyk: volné zařazování témat do hodin slohu, sebepoznávání a sebepojetí – slohová a literární výchova, zapojení žáků do literárních soutěží a kulturních akcí

Cizí jazyk: komunikace, multikulturalita

Výchova k občanství: volný čas a nabídka kulturních institucí, ochrana duševního vlastnictví, globální společenské problémy, člověk a morálka, člověk a dospívání, hledání sebe sama, náročné životní situace, právní řád, právní ochrana, trestní právo, příprava na pracovní uplatnění, sociální politika státu, životní perspektivy, šikana, rasová diskriminace, sexuální výchova, problémy orientace, problémy zneužití návykových látek

Zeměpis: životní úroveň, život různých kultur, rasismus, xenofobie

Dějepis: lidské rasy, projevy rasismu a antisemitismu, národní nesnášenlivosti

Výchova ke zdraví: péče o zdraví, zdravý životní styl, zdraví a životní prostředí, mezilidské vztahy (sebeoznávání, vztahy, respektování, empatie, naslouchání, kooperace, komunikace, psychické a sociální zranění, rizika předčasné sexuální zkušenosti), rizika závislostí (léky, chemické látky), zneužívání dětí, posilování duševní odolnosti, základy duševní a tělesné hygieny

Chemie: bezpečné zacházení s chemickými látkami, výstražné symboly, první pomoc

ICT: rozšiřování všeobecného přehledu, vyhledávání informací, práce s vyhledávači, kyberbezpečnost (prevence rizikových jevů v oblasti IT)

9. Oblasti MPP

- 9.1 Školní program proti šikanování
- 9.2 Kyberšikana
- 9.3 Záškoláctví
- 9.4 Užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret
- 9.5 Nález a požití alkoholu
- 9.6 Omamné a psychotropní látky
- 9.7 Krádež, vandalismus
- 9.8 Poruchy příjmu potravy
- 9.9 Psychická krize/duševní onemocnění žáka
- 9.10 Školní neúspěšnost
- 9.11 Problémový žák
- 9.12 Sebevražedné chování
- 9.13 Úmrtí ve škole (v rodině)

9.1 Školní program proti šikanování

Program je zpracován podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28 a Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MŠMT 21149/2016.

Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných fázích vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost.

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjihwz.cz, datová schránka: hws6utu

nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, tzv. kyberšikany. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky, sociální sítě apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Projevy šikanování (zahrnuje žáky i učitele)

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií)
- fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Další projevy násilí ve školách:

fyzické násilí

- útok způsobující fyzické zranění
- poškození majetku
- sexuální napadení
- plivnutí, škrábnutí, kousnutí, kopnutí, rána pěstí
- použití zbraní
- fyzické držení napadené osoby

nefyzické násilí

- slovní napadání/ křik
- urážlivé telefonáty, SMS, e-maily, komentáře na sociálních sítích
- výhružné chování nebo gesta
- posměšné volání jména za jeho zády
- nadávání
- sexuální nebo rasová diskriminace

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Přímé varovné signály šikanování

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet, např. z důvodů etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským, nenávným, pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- rvačky, z nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči
- stává se uzavřeným
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- stále postrádá nějaké své věci
- má zašpiněný nebo poškozený oděv
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy
- mění svou pravidelnou cestu do školy a ze školy
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit

Signály, které mohou pozorovat rodiče

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, telefonovalo apod.
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo školu rádo), odkládá odchod z domova, je na něm možno pozorovat i strach
- ztráta chuti k jídlu
- dítě nechodí ze školy a do školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem
- dítě chodí ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na ni)
- usíná s pláčem, má neklidné spaní, křičí ze snu, např. „Nechte mě.“
- ztrácí zájem o učení, schopnost soustředit se na něj
- dítě bývá doma smutné či apatické, objevují se výkyvy nálad
- zmiňuje se o sebevraždě
- odmítá se svěřit s tím, co ho trápí
- žádá o peníze, přičemž neudává věrohodné důvody (např. opakovaně říká, že je ztratilo),
- krade doma peníze
- nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje zlobu i vůči rodičům
- stěžuje si na neurčitě bolesti břicha, hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma, své zdravotní potíže může přehánět i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- zdržuje se doma více, než mělo ve zvyku

Prevence šikany

Základem prevence šikany a násilí je podpora vzájemných pozitivních vztahů mezi žáky i mezi žáky a učiteli. Z tohoto důvodu usilujeme o vytváření bezpečného prostředí:

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- podporujeme solidaritu a toleranci, vědomí sounáležitosti
- posilujeme a vytváříme podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňujeme spolupráci mezi dětmi a rozvíjíme jejich vzájemný respekt
- rozvíjíme jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince
- škola má k dispozici školního metodika prevence, výchovného poradce a školní preventivní tým
- rodiče jsou třídním učitelem informováni o školním programu proti šikanování
- žáci jsou seznámeni se školním řádem a pravidly chování v něm
- žáci mají k dispozici webovou stránku www.nntb.cz, kde mohou anonymně informovat pracovníky školy o probíhající šikaně
- všechny projevy šikany jsou okamžitě řešeny
- učitelé se snaží úzce spolupracovat s žáky a jejich zákonnými zástupci, budují vztah důvěry pro upozornění na rizikové chování
- pracovníci školy se snaží vyhnout metodám a technikám, které zvyšují či vytvářejí napětí – ironie, zesměšňování, častý křik, nenaplněné hrozby, srovnávání jednotlivých tříd a žáků
- během přestávek probíhá důsledný dohled nad žáky, dozor se zaměřuje na kontrolu rizikových míst (toalety, šatny apod.)
- do výuky jsou zařazovány třídnické hodiny, které se zaměřují na budování třídního kolektivu, vzájemné spolupráce a pomoci
- nabízíme zájmové kroužky
- škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou, policií, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dětí apod.

9.2 Kyberšikana

Kyberšikana je zneužití ICT (mobilní telefony, internet...) k činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Jedná se o úmyslné chování.

9.3 Záškoláctví

Za záškoláctví se považuje neomluvená absence žáka. Absenci žáka omlouvá pedagog na základě písemné žádosti zákonného zástupce vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence dle školního řádu. Jedná se o přestupek, kterým žák záměrně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu a porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku a povinnost žáků do školy chodit řádně a včas.

Nezřídkou je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Pokud zákonný zástupce neplní povinnosti, které mu vyplývají ze školského zákona a školního řádu, je tato skutečnost oznámena na OSPOD.

9.4 Užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno užívat tabákové výrobky a elektronické cigarety pod sankcemi uvedenými ve vyhlášce o základním vzdělávání.

9.5 Nález a požití alkoholu

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je také osobám mladším 18 let alkohol nabízet nebo je v konzumaci podporovat.

9.6 Omamné a psychotropní látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je také navádění k užívání těchto látek.

Škola stanovuje zákaz užívání OPL, jejich distribuci, přechovávání a zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Dále stanovuje sankce za porušení zákazu ve školním řádu.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví o přípravě nebo páchání trestného činu nedovolené výroby a držení OPL a jedů podle §187 a §188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze včasným oznámením Policii ČR nebo státnímu zástupci.

9.7 Krádež, vandalismus

Krádeže a ničení majetku školy jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se ve škole setkáváme.

9.8 Poruchy příjmu potravy

Typ rizikového chování

Mentální anorexie, bulimie a psychogenní přejídání

Mentální anorexie je porucha charakterizovaná zejména úmyslným snižováním tělesné hmotnosti a aktivní snahou hubnout nebo nepřibrat.

Mentální bulimie je porucha charakterizovaná zejména opakujícími se záchvaty přejídání, spojenými s cravingem (nezvladatelnou touhou po přejedení jako u jiných závislostí)

a následným purgativním chováním (aktivitou směřující k rychlému vydání přijatých kalorií - zvracení) s pocitu viny, selhání a ztráty kontroly nad jídlem.

Psychogenní přejídání může vést k obezitě a může předcházet nebo se rozvinout po mentální anorexii i bulimii. Přejídání velkým množstvím potravy v krátkém čase není následováno zvracením.

Východiska

Poruchy příjmu potravy/dále PPP/ se často rozvíjejí pomalu a nenápadně, často v návaznosti na nevhodné jídelní návyky vrstevníků (výrazný vliv sociálních sítí!!) i rodiny. Mentální anorexie začíná nejčastěji ve věku třinácti až osmnácti let, mentální bulimie mezi patnáctým až pětadvacátým rokem.

Patří mezi duševní poruchy s největší úmrtností. Způsobují řadu zdravotních komplikací. Vzhledem k tomu, že jde o poruchy příznačné pro období dospívání, zasahují tyto problémy do formování osobnosti nemocného a ovlivňují jeho studijní, pracovní a sociální dovednosti.

Rizikové faktory – rodina

Specifické:

Nevhodné jídelní a stravovací zvyklosti v rodině, diety, obezita v rodině, PPP v rodině, některé estetické sporty a zájmy.

Obecné:

Nedostatek rodičovské pozornosti, zájmu, duševní poruchy, alkohol v rodině, přílišné zaměření na sebekontrolu a výkon (nebo naopak absence sebekontroly), přílišný důraz na vzhled. Rodiče jako vzor (ne)řešení problémů.

Protektivní faktory

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

Posílení podpory rodiny, edukace: změny stravovacích zvyklostí (vymezení přiměřené normy – snaha se vyhnout extrémům).

Rizikové faktory – komunita

Prezentování nevhodných módních vzorů, diet, jednostranných řešení, nekritické zdůrazňování hédonistických hodnot (užít si“) na jedné straně a sebekontroly na druhé.

Protektivní faktory

Prezentace diferencovaných, nevyhrocených vzorů, přiměřenost v prezentovaných postojích, kritická diskuse k otázkám zdraví, životního stylu, hodnot.

Rizikové faktory - vrstevníci

Užívání diet, nevhodné stravovací a pohybové zvyklosti, skandalizace nadváhy, šikana kvůli nadváze a vzhledu. Sociální sítě a aplikace.

Protektivní faktory

Bohatší, jinak zaměřené zájmy, oslabení soutěživosti, šikany pro vzhled, nadváhu. Edukace o zdravé výživě, nebezpečí diet a některých „metod hubnutí“.

Rizikové faktory - osobnost

Úzkostnost, pedanterie u anorexie, impulzivita a nezdrženlivost u bulimie.

Protektivní faktory

Vhodná relaxace, diferencovanost přiměřených zájmů a aktivit, přiměřená sebekontrola, psychoterapie.

Rizikové faktory – škola, rodina, komunita

Urážky, ponižování, posměch v souvislosti s nadváhou nebo podvýživou a vzhledem. Může se objevit i šikana.

Nízké sebevědomí, důraz na vnějšíkové hodnoty, nespokojenost s vlastním tělem, orientace na jednoduché extrémní řešení, neschopnost akceptovat zpětnou vazbu, následky formování vývoje sebehodnocení sociálními sítěmi.

Protektivní faktory

Rozvoj individuálních schopností, zdravého sebehodnocení, podpora zdravého životního stylu a stravovacích návyků. Psychoterapie, rodinná terapie.

Rozvoj individuálních schopností, zdravého sebehodnocení, výchova k různorodosti, přiměřenosti, rozvoj obecné vzdělanosti. Psychoterapie, rodinná terapie. Vzory normálního stravování ve škole.

Rizikové faktory – jedinec

Nadváha, obezita, nadměrná sebekontrola, černobílý pohled na sebe a svět, zvládání stresových situací jídlím.

Protektivní faktory

Úprava stravovacích zvyklostí vedoucí k redukci hmotnosti.

9.9 Psychická krize/duševní onemocnění žáka

Duševní zdraví

Duševní zdraví zahrnuje emocionální, psychickou a sociální pohodu. Duševní nepohoda se projevuje neschopností fungovat ve vnějším světě a zvládat běžné situace, zátěže či vztahy. Je důležité rozumět sám sobě, naučit se vnímat svoje emoce, pracovat s nimi nejen skrze nástroje duševní hygieny, ale prostřednictvím zvládání každodennosti.

Psychická krize

Psychická krize bývá reakcí člověka na náročnou životní situaci, na nějakou dramatickou změnu. Bývá provázena negativními emocemi a projevuje se selháváním jak v osobním, tak pracovním životě (např. partnerská krize, krize v zaměstnání, ve škole).

Ukazatelem duševní nepohody a začínajícího rozvoje duševního onemocnění žáka může být zvýšená nemocnost či úrazovost, nechutenství, nevolnosti při příchodu nebo odchodu ze školy, výrazné změny hmotnosti, nápadná únava a ospalost, sebepoškozování, pasivita a ztráta zájmu o dění ve škole, smutek, výrazné emoční rozlady, zejména v případě školního neúspěchu, strach ze známek a z reakce rodičů, projevy zvýšené agrese vůči okolí, zvýšený neklid a nepozornost, výrazné zhoršení prospěchu, samotářství a izolovanost dítěte vůči ostatním dětem (i během přestávek a ve školní družině), opakované neplnění povinností, záškoláctví, opakované pozdní příchody, nechuť jít do školy nebo naopak nechuť odcházet domů, vyhýbavé chování vůči rodičům nebo jiné dospělé osobě, která dítě vyzvedává, výrazné změny v hodnotovém nebo spirituálním systému dítěte.

Poruchy chování a emocí:

Poruchy chování - charakterizovány opakovaným a přetrvávajícím agresivním, asociálním nebo vzdorovitým chováním, například nadměrné praní se nebo týrání, krutost k lidem nebo ke zvířatům, závažné destrukce majetku, zakládání požárů, krádeže, opakované lži, záškoláctví a útěky z domova, neobvykle časté a silné výbuchy vzteku a nekázeň.

Další duševní onemocnění

Poruchy autistického spektra (PAS)

Úzkostné poruchy v dospívání

Panická úzkostná porucha v dospívání

Sociální fobie v dospívání

Bipolární porucha v dospívání

Schizofrenie v dospívání

Sebepoškozování v dospívání

Suicidalita v dospívání – sebevražednost

Poruchy příjmu potravy v dospívání

Varovné příznaky psychické krize

- nestálá nálada
- vysoká popudlivost, podrážděnost
- rigidní myšlení a neflexibilní vzorce zvládání náročných situací
- neschopnost vnímat či chápat realitu
- tendence žít ve fantazijním světě
- představy o své významnosti střídající se s pocity méněcennosti
- úzkost, zvláště při náznaku mírné tělesné nemoci nebo drobného zklamání
- nejistota týkající se sexuální identity či orientace
- silné přesvědčení o svojí pravdě
- přehnané projevy nadřazenosti, odmítání anebo provokativního chování vůči spolužákům, učitelům či rodičům, které mohou maskovat silný pocit nejistoty a méněcennosti

- častý pocit rozčarování či nespravedlnosti

Prevence v oblasti duševního zdraví

V prevenci v oblasti duševního zdraví platí, stejně jako v jiných oblastech primární prevence, že je třeba začít co nejdříve. Následující body tedy cílí jak na děti staršího školního věku a dospívající, tak na děti mladšího školního věku a předškoláky:

- podporovat přijímání jinakosti a jedinečnosti každého jedince, působit na zdravé klima třídy, podporovat respektující vztahy mezi žáky a otevřenou komunikaci
- posilovat schopnosti dětí a dospívajících zvládat běžné životní situace, které však mohou způsobit přirozenou psychickou zátěž (řešení konfliktu, komunikační dovednosti, zvládání stresu apod.)
- podporovat uvědomování si spojitostí fyzického a duševního zdraví
- stavět péči o duševní a fyzické zdraví na stejnou úroveň
- podporovat schopnost rozeznávat a pojmenovávat vlastní emoce a psychické stavy, naučit se efektivním způsobům jejich zvládnutí, nabídnout alternativy k zacházení s náročnými životními situacemi
- zaměřovat se na rozpoznávání vlastních silných stránek a posilovat jejich rozvoj, podporovat schopnost říkat si o pomoc, oslovovat druhé a umění účastnit se společných aktivit s ním tak, aby byla naplněna potřeba sounáležitosti a smysluplnosti
- přispívat k destigmatizaci osob se zkušeností s duševním onemocněním
- podporovat téma duševní hygieny jak u žáků, tak pedagogických pracovníků jako nezbytnou součást péče o své zdraví
- zavést a přijmout intervizi, supervizi a kontinuální vzdělávání pedagogů jako pravidelné a standardní metody podpory pedagogických pracovníků

9.10 Školní neúspěšnost

Předcházení školní neúspěšnosti

- klást na dítě přiměřené nároky
- dbát na jeho pravidelnou docházku do školy, důsledně kontrolovat splnění zadaných úkolů
- zdůrazňovat jeho pozitivní stránky
- oceňovat jeho jedinečnost
- umožňovat žákům vyslovovat vlastní názory
- podporovat aktivitu žáků, dát mu příležitost zažít úspěch
- motivovat žáky, rozebírat s ním jeho úspěchy
- vyhýbat se negativnímu srovnávání
- věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka
- nabídnout doučování

9.11 Problémový žák

Z psychologického hlediska tvoří problémové děti různorodou skupinu. Společným rysem těchto dětí je jejich obtížné přizpůsobování se společnosti, výchovné a výukové těžkosti. Vyžadují proto zvláštní výchovný přístup, odlišný od výchovy ostatní populace. Jsou to vývojově nepřiměřené, avšak nepatologické a nedefektní stavy psychiky, které se projevují společensky nepříznivě hodnocenými způsoby chování a prožívání. Dalo by se říct, že je to takový žák, který vyrušuje při hodinách (je neklidný, konfliktní, agresivní, provokuje), nebo žák, který odmítá pracovat.

9.12 Sebevražedné chování

Jedná se o situace, kdy jsou u žáka přítomny sebevražedné myšlenky. Pedagog se o situaci dozvídá obvykle jedním z těchto způsobů:

- žák se sám svěří
- někdo jiný pedagogovi svěří tyto informace či podezření (např. spolužáci)
- pedagog si všimne varovných znaků

Varovné znaky:

a) v chování:

- vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- rozdávání věcí, loučení se
- zabývání se myšlenkami na sebevraždu
- vyhledávání informací o sebevraždě či smrti
- shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy
- sebepoškozování
- zanedbávání svého vzhledu
- zhoršené soustředění či spánek
- změna chuti k jídlu
- zhoršený školní prospěch
- nízké sebehodnocení a sebedůvěra
- rizikové chování

b) v prožívání:

- náhlé změny nálad
- dlouhodobý smutek
- úzkostnost
- podrážděnost
- výbuchy vzteku
- vyčerpanost
- apatie, pasivita

c) v řeči:

- ne/ přímé vyjádření, že chce zemřít
- vyjádření beznaději, bezvýchodnosti
- dopisy na rozloučenou
- deníky či básně s tématem smrti či sebevraždy
- Nechci žít.
- Kéž bych se nikdy nenarodil.
- Nikomu tu nebudu chybět.
- Jsem pro všechny jen přítěží, beze mě bude líp.
-

9.13 Úmrtí ve škole (v rodině)

Škola se musí umět vypořádat i s tak smutnou a nepříjemnou situací jako je úmrtí ve škole či v rodině. Stejně jako je samotné umírání záležitostí vysoce individuální ani v případě následného truchlení a vypořádávání se s nově nastalou situací není daný konkrétní vzorec, podle kterého by se mělo jednat.

10. Krizový plán školy

Každý pedagogický i nepedagogický pracovník školy je povinen seznámit se s Krizovým plánem školy a řídit se jím.

Školní preventivní tým

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

ředitel školy:	Mgr. Martin Hnízdil	reditel.jih@email.cz
výchovná poradkyně:	Mgr. Renata Hnízdilová	maja.hnizdilova@seznam.cz
metodik prevence:	Mgr. Lada Frýbová Mgr. Eva Vávrová	frylad@seznam.cz ejvavrova@gmail.com
speciální pedagog:	Mgr. Lucie Bryndová	lucie.bryndova@seznam.cz

Poradenská a jiná preventivní zařízení

Středisko výchovné péče Pšov VÚ a SVP Buškovice	778 411 320 415 237 216 vum.buskovice@email.cz
PPP Žatec	773 047 305, 602 172 208 zatec@pppuk.cz
SPC Žatec	Milena Riglová, 724 064 501 spc-zatec@seznam.cz
Educo Žatec	Mgr. Eva Kapicová, 604 556 236 e.kapicova@seznam.cz
Krajský metodik prevence	Mgr. Dita Henzlová, 475 657 299 henzlova.d@kr-ustecky.cz
Okresní metodik prevence	Okresní metodik prevence při PPP v Lounech Mgr. Taťána Zouzalová tatana.zouzalova@pppuk.cz , tel: 415 652 323
Městská policie Žatec (MP) MP – prevence kriminality	156, 415 714 141 Zdenka Kobelčuková, Dis., 415 736 604, 720 125 681 kobelcukova@mesto-zatec.cz
Policie ČR	158
Záchranná služba	155
Hasiči	150
Integrovaný záchranný systém	112
Odbor sociálně právní ochrany dětí	Křenková Monika, Mgr., 415 736 414, 725 957 158, krenkova@mesto-zatec.cz

Použité zkratky:

VÚ – výchovný ústav
SVP – středisko výchovné péče
PPP – pedagogicko-psychologická poradna
SPC – speciální pedagogické centrum
MP – městská policie

10.1 Šikana

Charakteristika šikany a důležitá pravidla jsou uvedeny ve Školním programu proti šikanování.

Důležitá pravidla řešení šikanování

- s ochranou oběti je nutné začít okamžitě při zjištění šikany
- k celé záležitosti se musí přistupovat bez zlehčování dané situace
- každé ohlášení ubližování je potřeba vyšetřit a řešit
- při vyšetřování nikdy nedochází ke konfrontaci oběti a agresora
- případ se nevyšetřuje před celou třídou
- nikdy se nesmí prozradit informační zdroje žákům ani osobám, jimž nepřísluší řešení dané situace
- vždy je nutné informovat rodiče a spolupracovat s nimi, ale učitel nemá povinnost rodiče informovat o konkrétních osobách, které na šikanu upozornily
- šikanu nikdy nevyšetřuje a neřeší jeden pedagog, vždy je informován ředitel školy a metodik prevence

Postup:

Pokud má zaměstnanec školy podezření, že ve škole probíhá šikana, nebo mu je tato informace sdělena žákem:

- okamžitě nahlásí danou skutečnost metodikovi prevence
- metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem prověří situaci
- MP informuje ředitele školy, a to i v případě, že se šikana nepotvrdila
- pokud se šikana potvrdí, postupuje se dle její závažnosti (viz bod A a B)

A) jedná se o začínající šikanu:

- 1) Okamžité nahlášení MP, který informuje ředitele školy.
- 2) Následuje schůzka ŠPP který rozhodne o dalším postupu.
- 3) Třídní učitel, MP vedou rozhovory s obětí a svědky. V případě potřeby se vede rozhovor tak, aby o něm nevěděli ostatní žáci. Vše je nutno zaznamenat a zjistit:
 - kdo je oběť (jednotlivec, skupina)
 - kdo je agresor (jejich počet), kdo je vůdce skupiny, kdo je aktivním či pasivním účastníkem
 - co, kde, kdy a jak prováděli oběti
- 4) Rozhovor s dalšími svědky
- 5) MP nebo ředitel provedou rozhovor s agresorem. Opět je nutné vše zaznamenat.
- 6) Oznámení problému rodičům oběti i agresora dle závažnosti, popřípadě opakování:
 - třídní učitel nebo MP
 - výchovná komise (výchovná poradkyně, třídní učitel, rodiče)
- 7) Potrestání agresora dle školního řádu
- 8) Je-li to nutné, informuje škola OSPOD nebo jiný orgán, jehož se daná situace týká
- 9) Práce s kolektivem, ve kterém se šikana vyskytla – TU, MP, popř. externí specialista

B) jedná se o pokročilou šikanu:

- 1) Překonání vlastního šoku, rychlý odhad závažnosti a formy šikany
- 2) Okamžitá ochrana oběti (první pomoc, zavolání záchranné služby), okamžité zastavení násilí (oddělení agresora od oběti)
- 3) Kontaktování MP, ten kontaktuje ředitele školy a rodiče oběti.
- 4) Členové ŠPP domluví další postup v dané situaci.
- 5) Zabránění domluvě agresorů na společné výpovědi (oddělení a dozor dospělých osob)
- 6) Oznámení situace policii
- 7) Navázání kontaktu se specialistou na šikanu
- 8) Informování rodičů oběti i agresora (schůzka TU, MP, ředitel školy, rodiče)
- 9) Vlastní vyšetřování – nikdy nekonfrontovat oběť a agresora a postup A) 3-5
- 10) Probíhá spolupráce s dalšími institucemi (krajský metodik prevence, OSPOD, PPP, Policie ČR aj.).

11) Práce s kolektivem, ve kterém šikana proběhla – TU, MP, popř. externí specialista

Šikana učitele:

Postup v případě napadení

- je-li to možné, použijte techniky deescalace k minimalizaci hrozby
- zachovejte klid
- pokuste dostat sebe i ostatní z místa nebezpečí
- přivolejte pomoc, nebo aspoň postavte bariéru mezi sebe a útočníka
- v případě útoku žáka použijte ochranu přiměřenou situaci se snahou dítěti neublížit

- 1) Pedagog v pozici oběti šikany nebo pedagog svědek vyhledá okamžitě pomoc (obrací se na MP, VP, popř. jiného pedagoga). V případě potřeby vyhledá lékaře. V případě úrazu se vše zapíše do knihy úrazů a vyplní se záznam o úrazu.
- 2) O situaci je informován ŘŠ.
- 3) Pokud se jedná o situaci ohrožující zdraví či bezpečí pracovníka přivolá ŘŠ Policii ČR a zajistí pomoc externího specialisty.
- 4) ŠPP zajistí další šetření: rozhovor s obětí, se svědky, s agresorem a provede zápis.
- 5) ŘŠ informuje zákonné zástupce agresorů o situaci a pozve je do školy k pohovoru s výchovnou komisí.
- 6) Výchovná komise projedná s rodiči další postup: udělení kázeňského opatření, formu postihu při dalším porušení šk. řádu, doporučení odborné péče ve specializovaném středisku, popř. informuje OSPOD, spolupracuje se SVP, PPP, Policií ČR, městskou policií.
- 7) Provede se zápis z jednání VK, přítomní jej podepíší.
- 8) Agresorovi bude uděleno výchovné opatření v souladu se šk. řádem.
- 9) MP a TU zajistí následnou práci s třídním kolektivem.
- 10) ŘŠ nabídne pedagogovi odbornou pomoc a podporu.
- 11) Pokud se projeví nečinnost ze strany ŘŠ a postup řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat se zřizovatelem školy, podat oznámení ČŠI, využít služeb školského ombudsmana (ombudsman@msmt.cz), veřejného ochránce práv (podatelna@ochrance.cz) či příslušného státního zastupitelství.

10.2 Kyberšikana

Postup při řešení kyberšikany:

1) Doporučený postup pro oběť:

- 1) zachovat klid a schovat důkazy (SMS zprávy, e-maily aj.)
- 2) ukončit komunikaci s pachatelem
- 3) blokovat pachatele a obsah, který rozšiřuje
- 4) identifikovat pachatele, pokud to neohrozí oběť
- 5) oznámit útok dospělým
- 6) nebát se vyhledat odbornou pomoc a žádat konečný verdikt po prošetření celého případu u zainteresovaných institucí

Postup školy:

- 1) po zjištění kyberšikany informovat MP a ŘŠ
- 2) zajistit ochranu oběti a dostupné důkazy (stáhnout dané internetové stránky, zajistit seznam žáků, kteří se stali publikem kyberšikany, odkazy na jejich profily)
- 3) pokud není možné zajistit důkazní materiály, škola kontaktuje odbornou pomoc (např. pracovníky projektu E-bezpečí, Seznam se bezpečně), případně kriminalisty oddělení informační kriminality Policie ČR z důkazního materiálu by nemělo být zřejmé, jak byl získán

- (např. v záhlaví jméno žáka, z jehož profilu byl záznam získán)
- 4) vyšetření situace, popř. zajistit pomoc externího pracovníka (policie, krajský metodik prevence)
 - 5) informování rodičů oběti i agresora - pokud případ nespadá do kompetence školy, mohou rodiče zažalovat agresora u občanského soudu za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu apod.
 - 6) potrestání viníků dle školního řádu
 - 7) práce s třídním kolektivem, prevence další budoucí kyberšikany

10.3 Záškoláctví

a) První kontakt se zákonným zástupcem při absenci žáka

- Při neomluvené absenci v rozsahu alespoň jedné vyučovací hodiny TU eviduje nepřítomnost a vyčká, zda zákonný zástupce žáka omluví a doloží důvody jeho nepřítomnosti ve vyučování do 3 kalendářních dnů od počátků nepřítomnosti (§ 50 ods.1 a § 67 ods.1 školského zákona) za podmínek stanovených školním řádem.
- Třídní učitel upomíná zákonného zástupce k doložení důvodu nepřítomnosti žáka vhodným způsobem.
- Není-li důvod nepřítomnosti doložen ani po upomínce, TU o tom učiní záznam obsahující datum nepřítomnosti, datum nástupu žáka do školy, datum a text upomínky a kontaktuje ZZ a informuje ho o absenci.
- TU informuje VP o možném záškoláctví.
- Prostřednictvím neformálního rozhovoru učitel zjistí důvod nepřítomnosti dítěte, případně motiv, který jej k záškoláctví vedl, a společně domluví další postup ve věci (domluva, zajištění poradenství, doučování), výsledek je zaznamenán.

b) Písemná pozvánka k osobnímu jednání

- Nedaří-li se kontaktovat ZZ, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání ZZ s TU v následujícím sledu, pokud ZZ nereaguje:
 - 1. neformální** – pozvánka k osobnímu setkání s TU za účelem konzultace (např. e-mail)
 - 2. formální, doporučeným dopisem s doručenkou** (doručenky jsou součástí záznamu o přijatých opatřeních), kdy je pozvánka k osobnímu setkání doplněna poučením o opatřeních, k nimž bude nutno přistoupit, nepodaří-li se navázat spolupráci se ZZ.

c) Schůzka se zákonnými zástupci

- Schůzky se účastní ZZ, TU a VP.
- Zjistí se příčina záškoláctví a je domluven další postup řešení situace.
- Zápis o schůzce bude učiněn do formuláře a podepsán všemi zúčastněnými.

d) Svolání výchovné komise

- Pokud absence žáka přesáhne 10 neomluvených hodin, svolá se výchovná komise; dle závažnosti absence žáka se jí účastní ZZ, TU, VP, MP, zástupce OSPOD; je pořízen zápis, který všichni zúčastnění podepíší.

e) Postoupení případu další straně

- Pokud ani přes veškerou podporu nedojde k odstranění rizikového chování žáka, je rodina indikována pro spolupráci s další stranou; škola kontaktuje OSPOD, přestupkovou komisi, Policii ČR nebo jiný orgán.

f) Prevence krytí záškoláctví (vysoká omluvená absence)

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjihwz.cz, datová schránka: hws6utu

- Při vysoké omluvené absenci (1. a 2. třída – 100 hodin, 3. – 9. třída – 150 hodin) třídní učitel skutečně schůzku se zákonnými zástupci, provede zápis a upozorní je, že při dosažení hranice 150 hodin u 1. a 2. tříd a 200 hodin u 3. až 9. tříd bude realizována schůzka s metodiky prevence, od které bude škola vyžadovat omluvenky pouze od lékaře, jinak bude absence hodnocena jako neomluvená; nezapočítává se dlouhodobá hospitalizace žáka (např. operace apod.) doložena lékařskou zprávou.

10.4 Užívání tabákových výrobků a elektronických cigaret

Konzumace tabákových výrobků a užívání elektronických cigaret ve škole:

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků, elektronických cigaret v prostorách školy nebo v době školního vyučování, nebo v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek, elektronickou cigaretu je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále postupuje dle školního řádu školy (sepsání stručného záznamu s vyjádřením žáka odkud a od koho má tabákový výrobek, elektronickou cigaretu).
- Je informován MP (založí záznam do své agendy).
- TU nebo MP informuje ZZ a vedení školy.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola OSPOD.
- Je třeba vyvodit sankce dle školního řádu.

10.5 Nález a požití alkoholu

- Pokud je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování či v rámci akcí školou pořádaných, je okamžitě nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu žáka posoudí pedagogický pracovník, zda mu nehrozí nějaké nebezpečí. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a zavolá lékařskou službu první pomoci.
- Pedagogický pracovník informuje ZZ a MP.
- Pokud žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ZZ a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže je ZZ nedostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.
- TU nebo MP sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (odkud a od koho má alkohol), MP ho založí do své agendy a informuje vedení školy.
- Jestliže se situace opakuje, oznámí to škola na OSPOD.
- V případě zájmu žáka nebo jeho ZZ poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci.
- Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce podle školního řádu. Za nebezpečné a protiprávní jednání je také považováno navádění jiných žáků ke konzumaci alkoholu.
- Stejný postup platí i v případě, kdy učitel zjistí, že žák přišel do školy pod vlivem alkoholu a kdy nelze prokázat, že se intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole:

A) Pokud pracovník školy nalezne v prostorách školy alkohol, postupuje takto:

- Tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění chemické struktury. O nálezu okamžitě

uvědomí vedení školy.

- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- Je pořízen stručný záznam o události.

B) Pokud pracovník školy zadrží alkohol u některého žáka, postupuje takto:

- Zabavenou tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění chemické struktury. O nález okamžitě uvědomí vedení školy.
- Je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen (datum, místo, čas nálezů a jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen nebo který ho odevzdal. V případě, že podepsat odmítá, uvede tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ŘŠ, jeho zástupkyně nebo MP, který si záznam uloží do agendy.
- Je informován ZZ, v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, je informován OSPOD.
- V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předá se zajištěná tekutina přivolanému lékaři.

10.6 Omamné a psychotropní látky

Konzumace OPL ve škole:

- V případě, že je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování nebo v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- OPL je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka pedagog posoudí, zda mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, že je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a na životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a přivolá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, vyrozumí pracovník vedení školy a MP.
- Škola informuje ZZ.
- V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned ZZ a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není ZZ dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.
- V případě zájmu žáka nebo jeho rodičů poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci.
- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce podle školního řádu. Je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- Navádění jiných žáků k užívání OPL je také považováno za nebezpečné a protiprávní jednání.

Distribuce OPL ve škole:

Distribuce OPL je v ČR považována za protiprávní jednání, proto je zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

Přechovávání OPL je vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno jako přestupek nebo v případě většího množství jako trestní čin. Toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanoven školním řádem.

- Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

této skutečnosti škola vždy vyrozumět Policii ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

- Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo-li namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také ZZ a OSPOD.
- Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovník nějakou látku, postupuje způsobem uvedeným níže.

Nález OPL ve škole:

A) Postup, když pracovníci školy naleznou látku považovanou za OPL:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění chemické struktury.
- Okamžitě informují vedení školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka vloží látku do obálky, napíše datum, čas, místo nálezů a obálku přelepí. Přelepenou obálku opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- Vedení školy vyrozumí Policii ČR, která provede zajištění a identifikaci látky.

B) Postup, když pracovníci školy zadrží u některého žáka látku považovanou za OPL:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- Okamžitě informují vedení školy. O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena (datum, místo, čas nálezů, jméno žáka). Zápis podepíše i žák, u něhož byla látka nalezena nebo který látku odevzdal. V případě, že podepsat odmítá, je tato skutečnost uvedena do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomný ředitel školy, jeho zástupce, popřípadě MP. O nálezů látky je informována Policie ČR, která provede zajištění a identifikaci látky.
- Škola informuje ZZ.
- V případě, že je žák látkou intoxikován, předá škola zajištěnou látku přivolanému lékaři (možnost usnadnění léčby). Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C) Postup, když mají pracovníci školy podezření na držení nějaké OPL žákem:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Pracovník, který má podezření, informuje ihned ŘŠ, popřípadě jeho zástupkyni. Pokud nejsou přítomni, informuje MP.
- Vedení školy informuje Policii ČR a zkonzultuje s ní další postup.
- Škola informuje ZZ.
- Žák je izolován od ostatních do příjezdu Policie ČR. Je nutné, aby byl stále pod dohledem.
- U žáka se v žádném případě neprovádí osobní prohlídka ani prohlídka jeho věcí.
- Po příjezdu Policie ČR škola postupuje podle jejich instrukcí.

10.7 Krádeže, vandalismus

Postup při nahlášení krádeže žákem:

- Pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit událost na Policii ČR) nebo poučit ZZ poškozeného žáka, že má tuto možnost.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc na OSPOD (je-li pachatel mladší 18 let) a současně předat věc orgánům činným v trestním řízení.

Postup při vandalismu:

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o události sepsat záznam a pokusit se odhalit viníka. O vzniklé škodě je informován ŘŠ.
- V případě, že škola viníka zná, může na něm, na jeho ZZ vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi ZZ žák a školou k dohodě o náhradu škody, může škola náhradu vymáhat soudní cestou.
- Při odmítání spolupráce ZZ nebo při opakovaném vandalismu vyrozumí ŘŠ nebo metodik prevence OSPOD.
- Při opakovaném vandalismu stejným žákem oslovit PPP nebo SVP (souhlas rodičů, ZZ u nezletilých i zletilých žáků).

10.8 Poruchy příjmu potravy

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga

Vhodná je včasná intervence u rizikových jedinců (rychle zhubnul, zvrací s jakoukoli argumentací, nepřiměřeně cvičí), interaktivní programy, rozvoj všeobecných aktivit, zájmů. Předcházet šikaně pro vzhled, oblečení, tělesný výkon, to, co jí nebo pije. Rozšířit nabídku vhodných, konkrétních materiálů i doporučení online (svépomocné příručky, jak rozpoznat a zvládat anorexii, bulimii) pro nemocné a jejich rodinné příslušníky. Důležité je nezdůrazňovat některé informace, které by mohly vzbudit zájem o amfetaminy, prostředky na hubnutí, kouření atd., jen pro jejich vliv na redukci tělesné hmotnosti.

Možnosti a limity pedagoga (doporučení rozvoje duševního zdraví, prevence burnt out...)

Učitel není terapeut, zprostředkuje ale dítěti a rodině zpětnou vazbu o některých jídelních zvyklostech, může pomoci předcházet šikaně pro fyzický vzhled a výkon (zejména učitelé tělocviku), doporučit, popř. zprostředkovat kontakt se školním psychologem, psychologem nebo lékařem (nejlépe specializované pracoviště). Opatrně se pouštět do oblasti „zdravé výživy“ a redukce hmotnosti (doporučení mohou být jednostranně, přehnaně interpretována, vést k ortorexii). Učitel je také sám vzorem, stravuje-li se ve školní jídelně s dětmi.

Jak postupovat

- podpůrný rozhovor, jehož cílem má být, vedle poskytnuté podpory (“nejsi na to sám/sama”, “lze s tím něco dělat”) domluva s žákem na dalším postupu, kontaktování zákonných zástupců
- poskytnout žákovi i jeho rodině základní informace k dané problematice a možnostem řešení situace, nabídnutí pomoc; úkolem pedagoga není řešit dané potíže, diagnostikovat či léčit, ale být v kontaktu při setkání žák s rodiči (či v podpoře k němu) a poté případně s příslušnými odborníky
- při zachování důvěrnosti údajů může pedagog probrat žákovu situaci se členy fungujícího školního poradenského pracoviště
- v případě odmítavého či nespolupracujícího postoje rodičů (kdy je důvodem např. strach ze stigmatizace rodiny) se může pedagog obrátit na psychologa spádové pedagogicko-psychologické poradny s žádostí o metodickou podporu pro práci s daným žákem, a to i proti vůli rodičů; zároveň, pokud se jedná o ohrožení zdraví či života dítěte, je na místě kontaktovat OSPOD (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí); i dítě má právo požádat OSPOD a také školu a školské zařízení o pomoc při ochraně života a svých práv a učinit tak může i bez vědomí rodičů
- v případě bezprostředního ohrožení zdraví dítěte či jeho okolí je na místě volat rychlou záchrannou službu

Doporučení pro „první“ kontakt s žákem

- zvolit příjemné místo pro vás samotného i pro žáka, bez rušení ostatními (nebrat ani telefony)
- domluvit se na tom, které informace jsou důvěrné, a s kterými budete dál „zacházet“ ve smyslu sdílení s nezbytným okruhem dalších lidí, kteří se budou podílet na realizaci podpory.
- nezapomínat na svoje profesní i osobní limity, odkazovat na další služby a podporu

Co raději ne:

- slib, že žákem právě sdílené sdělení zůstane vašim tajemstvím
- slib, že to bude dobré, že to vyřešíme k ideální představě žáka
- přehnané reakce (obavy, zděšení, pláč, úzkost, panika, vztek, vyhrožování, litování...)
- zlehčování situace
- moralizování a obviňování

V jakém případě vyrozumět OSPOD/Policii ČR

Ohlašovací povinnost se duševních onemocnění obecně netýká. Platí to i u sebepoškození. Ale v případě závažné šikany dítěte, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd., je nahlášení OSPOD/Policii ČR na místě a může zabránit závažnému psychickému a fyzickému poškození či dokonce úmrtí dítěte. Více viz karta k identifikaci špatného zacházení s dětmi - Karta KID. Ohlašovací povinnosti podléhá také navádění jedinců k sebepoškození/sebevraždě (např. skupina poškozujících se, kyberšikana).

V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem psychické krize/duševního onemocnění (např. sebepoškození/výrazné suicidální myšlenky či započatý suicidální pokus) je namísto okamžitá, i nedobrovolná hospitalizace na psychiatrii – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.

Poruchy příjmu potravy – kam se obrátit o pomoc

- Dětská psychiatrická nemocnice Louny
- Pedagogicko – psychologická poradna Ústeckého kraje, Pracoviště Žatec
- Praktický (rodinný) lékař pro děti a dorost

10.9 Psychická krize/ duševní onemocnění

Jak postupovat:

viz poruchy příjmu potravy

10.10 Školní neúspěšnost

Pokud i přes zavedená opatření nedojde ke zlepšení školního prospěchu, budeme se řídit směrnicí školy - „*Vnitřní předpis k postupu školy při prevenci školní neúspěšnosti včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti od 1. 9. 2023*“.

Učitel vypracuje PLPP. K jeho vyhodnocení dojde podle pokynů speciálního pedagoga Mgr. L. Bryndové. Pokud žák odmítá spolupracovat, neguje veškerou pomoc ze strany učitele, trvale narušuje výuku, rodina nespolupracuje – je PLPP ukončen ze strany školy.

10.11 Problémový žák

Cílem opatření je zajistit všem žákům, pracovníkům školy, ale i samotnému problémovému

jedinci (problémové skupině) bezpečí při pobytu ve škole.

1. Přehled realizovaných opatření v kritických situacích:

- Dohled dospělé osoby nad žákem (skupinou žáků), spolupráce pedagogů, výchovných poradců, metodika primární prevence a vedení školy.
- Pedagogové školy jsou seznámeni se zvláštním režimem, který pobyt problémového žáka (žáků) ve škole vyžaduje.
- Nad žákem je vykonáván dohled během výuky, o přestávkách, při přesunech po chodbách, během převlékání v šatně ...
- Pedagogové si pravidelně vyměňují informace o situaci v ročníku, který problémový žák navštěvuje. Spolupracují se školním metodikem prevence, výchovným poradcem a s vedením školy.

2. Předcházení krizovým situacím

- Problémový žák může v případě pocitu očekávání „nezvládnutí situace“ opustit na vlastní žádost učebnu, ještě před tím, než vyvolá konflikt. (Bude pod dohledem učitele, asistenta pedagoga ...).
- V případě vzniku vážného konfliktu ve třídě problémový žák odchází pod dohledem dospělé osoby mimo učebnu do prázdné místnosti, kde se uklidní. Po uklidnění je veden k náhledu na své jednání, motivován ke spolupráci s dospělými a případně připraven k přijetí opatření.
- Pokud nedojde ke zklidnění negativních emocí (zlepšení psychického stavu) a žák nebude schopen spolupracovat, vedení školy vyrozumí zákonného zástupce, aby si žáka ze školy odvedl.
- Jestliže nebude možno zákonného zástupce kontaktovat a jednání žáka bude ohrožující pro něho samotného, nebo jeho okolí, vedení školy přivolá RZS, PČR, Městskou policii (dle situace a potřeb).
- Třídní učitel, výchovná poradkyně, vedení školy a školní metodik prevence projedná s žákem a zákonnými zástupci možnost individuální terapie např. ve Středisku výchovné péče (SVP), v PPP, konzultace u klinického psychologa, psychiatra (dle aktuálních potřeb).

3. Řešení krizových situací

- Pedagog, který bude svědkem krizové situace spojené s agresí (verbálním, či fyzickým napadením), zabrání ve spolupráci s ostatními pracovníky v pokračování násilí.
- V případě nutnosti poskytne první pomoc jednotlivci, či skupině a ihned informuje vedení školy.
- Vedení školy (v případě potřeby) přivolá RZS, PČR, Městskou policii Žatec a vyrozumí zákonného zástupce a kurátorské oddělení OSPOD (dle aktuální situace).
- Problémový žák (skupina žáků) bude oddělen (oddělena) od třídního kolektivu (sborovna, knihovna, prázdná učebna, kabinet, tělocvična ...) a bude do doby poskytnutí odborné pomoci pod dohledem dospělé osoby/ dospělých osob.

4. Další opatření

- Krizová situace bude následně pedagogy, vedením školy, výchovnou poradkyní a školním metodikem prevence vyšetřena a bude proveden zápis.
- Ředitel školy bude o závažných projevech chování nezletilého, problémového žáka (skupiny žáků) neprodleně informovat oddělení OSPOD Žatec. Při zhoršení situace bude ředitel školy konzultovat další postup s metodičkou prevence PPP, případně s dalšími odborníky.
- Podezření na spáchání trestného činu oznámí vedení školy ihned Policii ČR. O všech vážných problematických situacích, které pedagogové školy v souvislosti s chováním žáka

(žáků) zaznamenají, budou neprodleně informováni zákonní zástupci.

V případě potřeby ŠPP vyhotoví individuální výchovný plán.

Stručný přehled řešení krizové situace:

1. Zamezit problémovému žákovi v ohrožujícím jednání.
2. Problémového žáka izolovat od třídního kolektivu.
3. Poskytnout první pomoc (v případě potřeby).
4. Zajistit bezpečí pro ohroženého žáka.
5. Zajistit dohled nad problémovým žákem.
6. Informovat vedení školy.
7. Volat RZS, PČR (v případě potřeby).
8. Uvédomit zákonné zástupce (požadovat vyzvednutí žáka ze školy).
9. Vyšetřit incident.
10. Realizovat další potřebná opatření.

Kontakty:

155 Rychlá záchranná služba

158 Policie ČR

150 Hasiči

415 712 761 Pedagogicko-psychologická poradna

415 736 405, 720 950 393 OSPOD Bc. Š. Benca

10.12 Sebevražedné chování

Mírné riziko

Pokud má pedagog podezření či informace o tom, že žák má myšlenky na sebevraždu, je potřeba informaci brát vždy vážně a nebagatelizovat ji. Žáka nesoudit, netrestat a nevyvolávat pocity viny (nesnažit se žákovi předestřít věci, které by určitě měl nebo neměl dělat - běž si zaběhat, přijdeš na jiné myšlenky), a netlačit na něj. Situaci by pedagog neměl řešit sám a měl by se snažit předejít případnému zděšení, fascinaci tématem či panice. Následuje podpůrný rozhovor. Je vhodné, když takový rozhovor vede pedagog, který má s žákem dobrý vztah a také jeho důvěru. Je potřeba na něj mít dostatek času a vhodný prostor, to znamená, že rozhovor vedeme ideálně pouze ve dvou, bez přítomnosti dalších žáků, a v klidném, bezpečném prostředí. Pokud vnímáte, že se žák chystá říct informace o sebevraždě před vrstevníky, je lepší ho jemně přerušit a pokračovat v rozhovoru hned, ale o samotě, mimo zbylé žáky. Cílem rozhovoru je vyjádřit zájem o žáka (Zajímá mě, jak se ti daří, co teď prožíváš) a ukázat žákovi, že existuje pomoc.

Vedení podpůrného rozhovoru

1. Podpůrný rozhovor vedený pedagogem si můžeme představit jako dvě na sebe navazující části, kde pedagog naslouchá, klade citlivě otázky, poskytuje podporu a vyjadřuje empatii. V první části jde o navázání kontaktu, tzn. běžný začátek rozhovoru, kde vyjadřujeme zájem o žáka:

- Můžu s tebou chvíli mluvit?
- Mám pocit, že se v poslední době trápíš...
- Mám o tebe strach...
- Vidím, že se v poslední době straníš ostatních...
- Pozoruji na tobě změny v poslední době... neděje se něco?

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- Pojd'me si popovídat...

Druhá část rozhovoru obsahuje specificky zaměřené otázky, např.:

- Děkuji, že mi říkáš, jak se cítíš a co prožíváš... chápu to správně, že to, co mi říkáš, znamená, že si chceš ublížit? Pochopil jsem to správně?
- Slyšel jsem, že říkáš, že už nechceš žít... co jsi tím myslel?
- Když o tom takhle mluvíš, znamená to, že si chceš ublížit? Znamená to, že se teď bavíme o sebevraždě?

Zde uvádíme příklady dalších specificky zaměřených otázek, které jsou ale určeny pro pracovníky ŠPP:

- Napadlo tě někdy, že by ses tady na to chtěl vykašlat/ nežít?
- Přál sis někdy být mrtvý nebo se už neprobudit?
- Přemýšlíš o sebevraždě?
- Už sis někdy nějak ublížil?
- Přemýšlel jsi nad tím, jak bys to udělal? - Touto otázkou mapujeme míru sebevražedných tendencí (způsob sebevraždy).
- Přemýšlel jsi nad tím, kdy bys to udělal? - Touto otázkou mapujeme míru sebevražedných tendencí (datum/ čas sebevraždy).
- Jak často tě to napadá? - Touto otázkou mapujeme intenzitu sebevražedných myšlenek.
- Udělal jsi někdy něco, co by vedlo k ukončení tvého života? - Touto otázkou mapujeme, zda si již žák nějak ublížil či zda má např. nashromážděné prostředky k ukončení jeho života.

Otázky, které se ptají na způsob nebo čas příp. sebevražedného jednání, stejně jako otázka na intenzitu sebevražedných myšlenek, nám ukazují, kde v sebevražedném procesu se žák zhruba pohybuje a jaká je míra rizika sebevražedného chování.

V druhém případě je žák již ve vyšším riziku sebevraždy (střední až vysoké riziko - suicidální tendence). Pokud žák neodpovídá a nechce mluvit, můžete se ho zeptat, zda není ve škole někdo jiný, s kým by mluvil radši, a můžete nabídnout, že daného člověka společně najdete.

Do rozhovoru o sebevraždě patří i ticho, není třeba se ho bát, ač může být nepříjemné. Žáci nejvíce potřebují cítit, že jim někdo naslouchá a že nejsou v situaci sami. Zásadní je neslibovat žákovi naprostou důvěrnost informací (Slibuji, že to zůstane mezi námi), i když si pedagog musí být vědom citlivosti údajů, které mu žák sděluje. Slíbení důvěrnosti a její následné prolomení mohou žáci vnímat jako zásadní narušení důvěry. Pedagog tedy nejedná za zády žáka, ale domlouvá se společně s ním na dalším postupu tak, aby situace byla bezpečná a žák měl stále možnost nějaké kontroly.

Pokud se potvrdí myšlenky na sebevraždu, jsou na místě další kroky, zatímco pedagog je stále s žákem:

- poděkovat žákovi za důvěru - Děkuji ti, že mi to říkáš. Podpořit žaka - Mohlo být těžké mi tohle říct, vážím si toho. - Slyším, že teď prožíváš velké trápení. Přál bych ti, aby ti bylo lépe, a věřím, že se nám to společně podaří. - Společně to zkusíme zvládnout. Najdeme cestu, jak to zvládnout. - Pojd'me spolu vymyslet, co dál.
- navrhnout další kroky - žák by měl vědět, že v tom není sám, a co se bude dít dál - setkání u metodika prevence - kontaktování zákonných zástupců – je potřeba zde postupovat velmi citlivě tak, abychom nenarušili důvěru žáka, a zároveň netajili informace směrem k zákonným zástupcům, je vhodné se proto na každém kroku domlouvat s žákem a s pracovníkem ŠPP.
- poskytnout odpovídající kontakty a přesné informace (např. o ŠPP, co nyní společně uděláme, číslo na Linku bezpečí)
- následná zvýšená péče a sledování žáka při komunikaci se zákonnými zástupci
- představit se a svoji pozici ve škole
- nabídnout pomocnou ruku v řešení situace – ideální je, aby škola rozhovor vedle v duchu partnerství s rodinou
- informovat o pozorovaném chování a fungování žáka

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- vysvětlit, že informace o stavu žáků budou v případě potřeby sdíleny s dalšími pedagogy
- nabídnout pomoc, domluvit schůzku (za přítomnosti třídního učitele, metodika prevence, příp. i ředitele, metodik prevence nabízí poradenství pro zákonné zástupce) udělat zápis z domluvy

Střední až vysoké riziko - suicidální tendence

Žák, u kterého se objevují sebevražedné tendence, je riziku dle toho, jak specifické detaily o sebevraždě má naplánované, zda má přístup k prostředkům sebevraždy, zda se u něj objevují rizikové faktory, jakou má historii, zda je impulzivní atd. Ve chvíli, kdy má žák naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy, je ve vysokém riziku a v dané situaci je vhodné učinit následující kroky:

- jeden pedagog zůstává s žákem a nenechává ho o samotě (ideální je, když je pedagog stejného pohlaví jako žák, aby s ním případně mohl i na toaletu) vhodný je podpůrný empatický rozhovor
- vysvětlit, že budou kontaktováni jeho zákonní zástupci
- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která pomůže situaci řešit a která volá zákonným zástupcům a informuje je o situaci a domlouvá se na dalších krocích (včetně příjezdu do školy)
- předat zákonným zástupcům kontakty na odbornou pomoc, rovnou se se zákonnými zástupci domluvit na další schůzce, příp. aby bylo jasné, kdo koho kdy kontaktuje; na této další schůzce je vhodné diskutovat, jestli a v jaké formě bude žák zapojen nadále do vyučování a jak bude nastavena komunikace informací o jeho stavu; společně je vhodné připravit krizový plán pro případ, kdyby se situace opakovala

Akutní riziko - pokus o sebevraždu

Jde o situace, kdy si žák ve škole patrně ublížil (např. pořezal se, spolykal prášky), chystá se k tomu či vyhrožuje, že si ublíží. První dospělý, který žáka najde, by měl:

- snažit se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc
- zůstat s žákem a nenechat ho o samotě
- zavolat Rychlou záchrannou službu (155)
- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit
- zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci.

Po situaci by měl pedagog vytvořit zápis o situaci a informovat ředitele školy, příp. ředitelem dalšího pověřeného pracovníka (ideálně někdo ze ŠPP). Stejně tak má škola povinnost zaznamenat situaci do Knihy úrazů.

10.13 Úmrtí ve škole/ v rodině

a) Informace se do školy dostane jinak než přímo od rodiny

- pedagog, který informaci zjistí, ji předává školnímu metodikovi prevence a třídnímu učitelí (ten je také pozůstalý), ti pak koordinují další postup
- pokud se toto dozví pedagog od třídy, je třeba zastavit fabulace a dát zprávu o tom, že tyto informace nemáme, ale budeme se tomu věnovat a třídě sdělíme, co budeme moct.
- třídě nabídnout prostor pro emoce a pracovat s nimi - sdílet, pojmenovat, normalizovat a hledat, co aktuálně potřebují

b) TU/ ŠMP/ zástupce školy komunikuje s rodičem

Co rodiče v tuhle chvíli od školy potřebují:

- nabídku okamžité pomoci – odkaz na služby (Rodičovská linka, Linka Bezpečí, Krizová centra pro dospělé a děti,...) komunikaci ven ze školy, vyjádření soustrasti (media) osobní věci dítěte

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- domluvit, jaké informace je možné sdělit pedagogům a žákům školy; informovat o tom, jak postupujeme, pokud nějaké informace přinesou žáci (pravdivé, zkrácené)
- téma pohřbu – bude veřejný?; účast žáků a pedagogů školy?; informovat o hledání varianty rozloučení pro třídu
- případně potřeba další komunikace - nabídka

Schůzka ŠPP

- domluvit hlavní osobu, která postup koordinuje
- třídní učitel je taktéž pozůstalý – přizvat někoho s nadhledem externisty – ŠMP, psycholog, neziskové organizace, oblastní metodik prevence z PPP
- domluvit postoj školy, jestli a jak bude škola dělat pietní místo (někde, kam může každý, ale není nutné kolem chodit, když nechci)

Schůzka s ostatními pedagogy

- sdělit, kdo je hlavní osoba, která koordinuje postup, s kým se domluvat, ptát se, sdílet informace
- sdělit faktické informace (v podobě, ve které mohou uniknout) + potřeby rodičů
- informace o plánu – co se bude dít, kdo je jak zapojen, media, pietní místo
- způsob komunikace s třídami + nabídka pomoci externisty
- mimořádné třídní schůzky/ e-mail rodičům od ředitele (ideálně ve stejnou chvíli, kdy učitelé sdělují třídám – aby rodiče věděli, byli připraveni, že děti mohou mít dotazy, čeho si všimnout, nabídka podpory a pomoci ze strany školy/ jiné organizace)
- příprava na častější třídnické hodiny
- potřeby + dotazy + nabídka podpory
- komunikace se třídou – akutně - kdo? TU + ŠMP
- s třídou by měl komunikovat někdo, kdo je dobře zná a má s nimi vztah - ŠMP
- sdělit pravdivá, stručná, popisná fakta - tedy i říct, že něco nevíme
- preventivní kroky v případě úmrtí sebevraždou
- domluvit plán na den – týden (zejména ve třídě, kde dítě zemřelo)
- normalizace všech emocí spojených s úmrtím
- informace – jak to teď řeší škola, co kdo dělá, co se bude dít
- mapování potřeb žáků + směřovat k jejich aktuálnímu naplnění – mluvit, mlčet, být spolu, pracovat, kreslit...

Komunikace s třídou – za týden

- rituál (pohřeb, vlastní třídní rituál...)
- vracet se do normálního režimu s povolenými výkonovými limity
- vzkaz pro pozůstalé rodiče?
- pietní místo?
- místo pro sebe – co mohou žáci dělat, pokud potřebují a kde mohou najít
- realizovat mimořádné třídní schůzky

Komunikace s třídou – „výroční aktivity“

- 3 měsíce, 1 rok, dle aktivit do jednoho roku (Vánoce, sportovní soutěže, kterých se dítě účastnilo, atd.)
- dát tomu prostor, myslet na to, věnovat se jim (napsat vzkaz, mluvit o tom...)

Kam se obrátit v případě potřeby – obecné informace:

KRIZOVÉ LINKY S CELOSTÁTNÍ PŮSOBNOSTÍ

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny

IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjhwz.cz, datová schránka: hws6utu

- Linka bezpečí: 116111
- Rodičovská linka 606 021 021 – součást Linky bezpečí
- Linka pro rodinu a školu (Cesta z krize): 116 000
- Linka první psychické pomoci (Cesta z krize): 116 123 (nonstop), ZDARMA
- Linka duševní tísně - Most k naději
- Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí (Bílý kruh bezpečí): 116 006

ZDARMA, pomoc pro oběti a pozůstalé

- Národní linka pro odvykání
- Modrá linka Pomoc v obtížných životních situacích pro děti i dospělé
- Národní linka pomoci AIDS

KRIZOVÁ CENTRA

- Dětské krizové centrum
- Centrum krizové intervence Psychiatrické nemocnice Praha - Bohnice
- Linka Naděje

VYBRANÉ WEBOVÉ STRÁNKY VĚNUJÍCÍ SE DUŠEVNÍMU ZDRAVÍ

- Národní ústav duševního zdraví
- Opatruj se
- Psychoportál
- Národní portál psychiatrické péče
- Duševní zdraví (edu.cz)
- Reforma psychiatrie
- Asociace dětské a dorostové psychiatrie
- Na rovinu
- Nepanikař
- Nevypusť duši
- Fokus Praha

Použité zkratky:

MP – metodik prevence

ŠPP – školní poradenské pracoviště

OSPOD – Odbor sociálně právní ochrany dětí

TU – třídní učitel

ŘŠ – ředitel školy

VP – výchovná poradkyně

VK – výchovná komise

ČSI – Česká školní inspekce

ICT – informační komunikační technologie

ZZ – zákonný zástupce

OPL – omamné a psychotropní látky

Základní škola, Žatec, Jižní 2777, okres Louny
IČO: 613 57 332, Tel.: 415 741 011, www.zsjihwz.cz, datová schránka: hws6utu

Vypracovala: Mgr. Eva Vávrová, školní metodik prevence pro 1. stupeň
Mgr. Lada Frýbová, školní metodik prevence pro 2. stupeň

Schválil: Školní poradenský tým